

Danuta Gurdak
Biblioteka Papieskiej Akademii Teologicznej
Kraków

Krajowe zasady katalogowania i standardy międzynarodowe stosowane w opisie bibliograficznym wydawnictw ciągłych

Poniższy artykuł przeznaczony jest głównie dla bibliotekarzy bibliotek kościelnych zrzeszonych w Federacji FIDES. W zamierzeniu autorki ma on pełnić funkcję informacyjną i powinien stanowić swego rodzaju pomoc w katalogowaniu wydawnictw ciągłych. Autorka stara się również unaocznić w jaki sposób integrują się zasady tworzenia krajowych systemów informacyjnych ze standardami obowiązującymi w świecie. W tym celu omówiono szkolenie dotyczące katalogowania, jakie odbyło się w Bibliotece PAT, z przeznaczeniem dla bibliotekarzy bibliotek kościelnych. Oprócz ogólnego przedstawienia zakresu poruszanych na nim tematów, szczególną uwagę zwrócono na opis bibliograficzny wydawnictw ciągłych, tworzony w oparciu o format USMARC oraz dokumenty normalizacyjne. Ze względu na ukazanie się nowej instrukcji zawierającej zasady stosowania formatu MARC 21 omówiono najważniejsze zmiany jakie zaistniały w wyniku prac nad udoskonalaniem formatu pomiędzy wcześniejszą jego wersją - USMARC i obecną - MARC 21. Przedstawiono zalety wynikające ze stosowania wspólnego formatu. Zwrócono uwagę na możliwość przetransponowania procedur obowiązujących w opracowaniu czasopism przez polskie biblioteki naukowe – w tym Bibliotekę PAT do systemu MAK.

Wstęp - omówienie szkolenia

W czerwcu 2001 roku w Bibliotece Papieskiej Akademii Teologicznej zorganizowano szkolenie – rodzaj warsztatów przeznaczonych dla bibliotekarzy zrzeszonych w Federacji

Bibliotek Kościelnych FIDES nt. „Katalogowanie w bibliotecznym formacie US MARC dla tworzenia katalogów komputerowych”. Głównym jego celem było zapoznanie uczestników z teorią i praktyką katalogowania w oparciu o format USMARC oraz przedstawienie propozycji takiej harmonizacji prac, by pod względem stosowanych zasad katalogowania ujednolicić bazy danych i katalogi poszczególnych bibliotek. Przybliżono zatem procesy prowadzące do dostosowania katalogów lokalnych do wymogów, jakie powinny one spełniać, gdy staną się ogólnie dostępnymi katalogami OPAC w sieciach globalnych, co wobec istniejącego już centralnego katalogu FIDES¹ nabiera szczególnego znaczenia.

Pierwszym punktem szkolenia było zapoznanie bibliotekarzy bibliotek kościelnych, wykorzystujących w swej codziennej praktyce biblioteczej pakiet programowy MAK, ze sposobem katalogowania z wykorzystaniem oprogramowania VTLS. Następnie przedstawiono format USMARC oraz sporządzone w tym formacie rekordy bibliograficzne dla książki². Jako że format rekordu bibliograficznego jest ściśle związany z formatem rekordu kartoteki haseł wzorcowych, omówiono hasła należące do kartoteki haseł osobowych i korporatywnych, do kartoteki tytułów ujednoliconych oraz hasła przedmiotowe należące do kartoteki haseł przedmiotowych KABA.

Analogicznie przedstawiono sprawę opracowania wydawnictw ciągłych. Ten właśnie temat, będący zamykającym warsztaty, w sposób bardziej szczegółowy przybliży niniejszy artykuł. Bowiem zamierzeniem autorki jest między innymi przypomnienie przedstawionej podczas szkolenia procedury dotyczącej opracowania bibliograficznego czasopism i tworzenia dla nich rekordów bibliograficznych, a także wykazanie

¹ Centralny katalog FIDES (MAK) jest dostępny na CD oraz stronach WWW. Tryb dostępu : <http://www.fides.org.pl>

² Zob.: Górska D.: *Katalogowanie książek w bibliotekach Federacji FIDES w oparciu o format USMARC*. „Fides Biuletyn Bibliotek Kościelnych” 2000 nr 1/2 s. 179-233.

ostatnich zmian jakie zaszły w stosowanym formacie, które to spowodowały zmianę nazwy formatu USMARC na MARC 21.

Równocześnie mając na względzie narzędzie pracy, jakim na co dzień posługują się bibliotekarze zrzeszeni w FIDES, przygotowano specjalnie na potrzeby szkolenia bazę w systemie MAK, zawierającą rekordy bibliograficzne czasopism w formacie USMARC wraz z hasłami kartoteki haseł wzorcowych (khw) i kartoteki haseł przedmiotowych (khp) oraz związanymi z nimi rekordami zasobu. Uczestnicy kursu mieli więc możliwość prześledzenia procesu katalogowania zgodnego z formatem USMARC i obowiązującymi w Polsce normami, przy jednoczesnym zaznajomieniu się z systemem VTLS. Każdy uczestnik miał także sposobność przetransponowania tych procedur do pakietu MAK oraz przedyskutowania wszystkich na bieżąco rodzących się pytań i wątpliwości. Tym samym należy przypuszczać, że spełnione zostało zamierzenie, by spotkanie to zaowocowało udoskonaleniem lokalnych katalogów, wzrostem ich funkcjonalności oraz ujednoliceniem znajdujących się w nich opisów.

Międzynarodowe standardy oraz zasady katalogowania stosowane w opisie bibliograficznym wydawnictw ciągłych

Standardy, jako określające powszechnie przyjęty schemat postępowania, a także podstawowe wymagania konieczne do spełnienia w przyjętym sposobie postępowania, są obecnie stosowane w wielu dziedzinach. Najczęściej nie mają one charakteru obligatoryjnych instrukcji czy zarządzeń, pokazują natomiast optymalne rozwiązania, dostarczają wzorców. W bibliotekarstwie standaryzacja sięga początków minionego stulecia. To właśnie narodowe, jak również międzynarodowe normy opisu bibliograficznego dokumentów piśmienniczych stanowią pierwsze, choć oczywiście nie jedyne, jej przejawy³. Standardy o charakterze międzynarodowym formułowane są przez międzynarodowe organizacje, między innymi IFLA (International Federation of Library Associations). To właśnie

³ Kubów S.: *Standardy dla bibliotek naukowych*. EBIB, nr 7/2001 (25).

dokumenty teŝe Międzynarodowej Federacji Stowarzyszeń i Instytucji Bibliotekarskich zostały przyjęte jako podstawa opracowania Polskich Norm dotyczących opisu bibliograficznego i haseł opisu. Te z kolei stanowią podstawę do opracowywania instrukcji zawierających jednolite szczegółowe zasady katalogowania dotyczące katalogów komputerowych, a w przyszłości krajowych przepisów katalogowania⁴. Zasady katalogowania odnoszą się zatem do opisu bibliograficznego, określają sposób doboru i formułowania haseł oraz budowę katalogu.

Można by również przyjąć ogólne stwierdzenie, że obecnie standardem przyjętym przez polskie biblioteki naukowe w opracowaniu zarówno książek, jak i wydawnictw ciągłych jest stosowanie wspólnego formatu MARC 21 oraz Polskich Norm.

Opis bibliograficzny jest uporządkowanym zestawem informacji o opisywanym dokumencie, z reguły przejmowanym z tegoż dokumentu w niezmienionej postaci. Zawiera teŝ informacje uzupełniające i interpretujące te dane, nie zawiera natomiast w swej strukturze haseł. Są one autonomicznym elementem opisu i stanowiąc dodatkowy czynnik identyfikujący dany dokument, pełnią jednocześnie funkcję kluczy dostępu. Natomiast ewoluujący format MARC (Machine Readable Catalogue) umożliwia takie zaprojektowanie struktury opisu, aby mogła go przetwarzać cyfrowa maszyna, umożliwiając jednocześnie wprowadzanie i modyfikowanie tychże opisów przez człowieka, oferując przy tym wielorakie możliwości wyszukiwawcze. W formacie tym tworzone są rekordy bibliograficzne, których zasadniczą część stanowi właśnie opis bibliograficzny oraz ujednolicone hasła dodatkowe⁵ - punkty

⁴ W Polsce brak całości przepisów katalogowania takich jak np. AACR2 czy RAK, ukazała się do tej pory pierwsza część przepisów katalogowania.

Zob.: Lenartowicz M.: *Przepisy katalogowania książek. Cz. 1. Opis bibliograficzny*. Warszawa: SBP, 1983.

Zob. także: Janowska M.: *Opis bibliograficzny wydawnictw ciągłych (interpretacja postanowień PN-N-01152-02)*. Warszawa: BN, 1996.

⁵ Hasłami dodatkowymi są np.: nazwa osobowa, nazwa ciała zbiorowego, nazwa imprezy; inne punkty dostępu np.: tytuł kluczowy i skrócony, wariant tytułu

dostępu umożliwiające wyszukanie rekordu w bazie. Oczywiście opis bibliograficzny nie byłby pełny bez haseł przedmiotowych, określających temat opisywanego dokumentu i również będącymi niezmiernie istotnymi czynnikami wyszukiwawczymi.

O rekordzie bibliograficznym wydawnictwa ciągłego mówimy więc w momencie, gdy opis bibliograficzny tego wydawnictwa zostaje opatrzony w hasła umożliwiające wyszukiwanie (na tradycyjnych kartach katalogowych pełniące funkcję odsyłaczy) oraz pola związków.

Zatem, w omawianej części szkolenia dotyczącej czasopism, przedstawiono ogólne zasady sporządzania opisów bibliograficznych. Przypomniano, że właściwy opis bibliograficzny sporządza się zgodnie z postanowieniami wymienianej normy: PN-N-01152-2:1997 odnoszącej się do wydawnictw ciągłych. Według tej normy została przytoczona definicja tego typu dokumentów, mówiąca, iż wydawnictwo ciągłe jest to: *wydawnictwo o nie przewidzianym z góry zakończeniu, ukazujące się w określonych lub nie określonych odstępach czasu, częściami opatrzonymi wspólnym tytułem, i zwykle oznaczonymi numerycznie i/lub chronologicznie (jak zeszyty, tomy, roczniki).*

Zgodnie z tą normą wydawnictwo ciągłe opisuje się pod każdorazowym tytułem. Rekordy bibliograficzne opracowuje się dla tytułów czasopism, pod którymi ukazują się one obecnie, jeśli natomiast nastąpiła zmiana tytułu uznana za istotną, wyodrębnia się kolejną jednostkę opisu, a co za tym idzie, tworzy się kolejny rekord bibliograficzny. W przypadku, gdy wydawnictwo ma budowę hierarchiczną, sporządza się odrębny opis dla poszczególnych sekcji. Podstawą opisu jest pierwszy zeszyt wydawnictwa ciągłego wliczony w ciąg numeracji lub pierwszy zeszyt spośród określonego ciągu zeszytów⁶.

występujący w różnych częściach wydawnictwa, numer ISSN, tytuł poprzedni lub następny oraz inne tytuły związane.

⁶Gurdał D. *Czasopisma w VTLS'ie, czyli jak przebiega proces tworzenia opisów bibliograficznych wydawnictw ciągłych na przykładzie Biblioteki PAT. „FIDES Biuletyn Bibliotek Kościelnych” 1998 nr 2 s. 45-64.*

Przyjmuje się drugi stopień szczegółowości oraz osiem stref opisu bibliograficznego stanowiących jego poszczególne elementy.

1. Strefa tytułu i oznaczenia odpowiedzialności
2. Strefa wydania
3. Strefa numeracji
4. Strefa adresu wydawniczego
5. Strefa opisu fizycznego
6. Strefa serii
7. Strefa uwag
8. Strefa ISSN, tytułu kluczowego i sposobu uzyskania wydawnictwa.

Wszystkie dane o czasopismach opracowuje się zatem zgodnie z Polskimi Normami⁷, ale i jednocześnie z międzynarodowymi standardami. Określają je zarówno format MARC 21⁸, jak i baza ISSN (International Standard Serial Number). Na podstawie tej ostatniej przejmuje się oraz potwierdza dane będące elementami opisu bibliograficznego, a dotyczące: numeru ISSN przynależnego dla danego czasopisma, przyjętego dla niego tytułu skróconego oraz kluczowego, a także instytucji sprawczej odpowiedzialnej za merytoryczną zawartość oraz wydawcy odpowiedzialnego za cały proces wydawniczy. Są to dane często przez użytkowników nierozzerwalnie kojarzone z danym tytułem, stanowią, zatem ważny czynnik wyszukiwawczy. W przyszłości, po planowanej

⁷ Wybrane polskie normy stosowane w opisach bibliograficznych wydawnictw ciągłych:

- PN-N-01152-2:1997 *Opis bibliograficzny – Wydawnictwa Ciągłe*.
- PN-N-01152-13 *Opis bibliograficzny – Dokumenty elektroniczne*.
- PN-N-01158:1985 *Skróty wyrazów i wyrażeń w opisie bibliograficznym*.
- normy dotyczące transliteracji alfabetów nielacińskich: PN-ISO 9:2000 (cyrlickie), PN-ISO 843:1999 (grecki), PN-N-0121111:1974 (hebrajski), PN-N-01212:1974 (jidisz).

⁸ Nałęcz B.: *Format MARC 21 rekordu bibliograficznego dla wydawnictwa ciągłego*. Warszawa: Wydaw. SBP, 2001.

Pełny wykaz pól i podpól stosowanych w formatach MARC 21 znaleźć można na stronie Biblioteki Kongresu.

Tryb dostępu: <http://www.loc.gov/marc>

reorganizacji, baza ta przyjmie nazwę ISST (International Standard Serial Title) i z niej będą przejmowane tytuły ujednolicone jednoznacznie identyfikujące wydawnictwo ciągłe.

Jako kolejny standard, stosowany dla określenia języka opisywanego dokumentu, przyjęto stosowanie 3-literowych kodów językowych, zamieszczonych przez Library of Congress Network Development and MARC Standards Office w wykazach na stronach internetowych⁹ jako: *MARC Code List for Languages*.

Można stwierdzić, że format MARC 21 stał się obecnie w Polsce także krajowym już standardem stosowanym w komputeryzacji zbiorów informacji o dokumentach bibliotecznych. Struktura rekordu w tym formacie odpowiada wymaganiom normy PN-ISO 2709:1998. Zgodnie z tą strukturą rekord składa się z etykiety rekordu, tablicy adresów i pól danych.

USMARC/MARC 21 – ważniejsze zmiany

W efekcie rozwoju formatów USMARC oraz konieczności uwzględnienia zachodzących w procesie katalogowania zmian i prac nad harmonizacją tych formatów, nastąpiła zmiana ich nazwy z USMARC na MARC 21. Pod tą nazwą są publikowane wspólne kontynuacje formatów USMARC i CAN/MARC.

Konsekwencją tego dla polskich bibliotekarzy było ukazanie się, w ramach serii FOKA, drugiego wydania instrukcji autorstwa Ewy Chrzan i Andrzeja Padzińskiego pt. *Format MARC 21 rekordu zasobu*¹⁰, która dotyczy zmian zaistniałych w rekordzie zasobu. W wydaniu tym nie używa się terminu *opis zasobu*, lecz termin *zestawienie zasobu*. Format jest przeznaczony dla użytkowników różnych systemów komputerowych, natomiast w załączniku zawiera również instrukcję dla użytkowników systemu VTLS. Pozycja ta nie jest dosłownym tłumaczeniem pełnej

⁹ Tryb dostępu: <http://www.loc.gov/marc/languages/> ; (kody są stosowane zamiast unieważnionej Polskiej Normy PN-N-09012:1997).

¹⁰ Chrzan E., Padziński A.: *Format MARC 21 rekordu zasobu*. Warszawa : Wydaw. SBP, 2001.

dokumentacji formatu MARC 21 dla rekordu zasobu, lecz wyborem informacji o formacie na podstawie wersji dokumentacji dostępnej w Internecie. Jako walory tego wydania należy podkreślić zaktualizowanie podstawy normalizacyjnej, uporządkowanie terminologii oraz adresowanie formatu do bibliotek stosujących różne systemy, nie tylko VTLS.

Drugą pozycją z tej serii, niecierpliwie oczekiwaną przez czasopiśmienników, była wspomnianą już instrukcja Barbary Nałęcz pt. *Format MARC 21 rekordu bibliograficznego dla wydawnictwa ciągłego*. Podstawowe znaczenie w nowym formacie stanowi fakt uwzględnienia czasopism elektronicznych. Wynika on również z uznania konieczności aktualizacji definicji dokumentów ciągłych, by uwzględnić w niej nowy typ dokumentów. O zakresie tych aktualizacji najdobitniej świadczy zmiana nazwy ISBD(S) na ISBD(CR) – International Standard Bibliographic Description for Serials and Other Continuing Resources.

By zatem przejść do bardziej szczegółowego ukazania zmian zaistniałych w formacie o nowej nazwie należy wymienić (szczególnie wobec powyższego stwierdzenia w pierwszej kolejności):

- dodanie nowych pól mających związek z elektroniczną wersją czasopisma, są to: pole 530 (uwaga dotycząca innej postaci fizycznej) oraz pole 856 (lokalizacja i sposób dostępu do dokumentu elektronicznego);
- uściślenie istotnej i nieistotnej zmiany tytułu decydujące o sporządzeniu (lub nie) nowego rekordu bibliograficznego – poszerzono zakres zmian nieistotnych, które nie wymagają tworzenia opisu bibliograficznego. Należą do nich te przypadki, gdy zmiana następuje: w piątym, a w przypadku tytułu z rodzajnikiem w szóstym wyrazie tytułu właściwego; gdy nastąpiło dodanie lub usunięcie wyrazów związanych z numeracją, dodanie lub usunięcie wyrazów nie mające wpływu na znaczenie tytułu oraz dodanie lub usunięcie wyrazów wskazujących na rodzaj dokumentu – np. Magazyn, Newsletter (często jest to nadtytuł, który należy podać jako wariant);

- zmiany w strefie tytułu i oznaczenia odpowiedzialności (pole 245) dotyczące zawartości podpole \$a *tytuł* (np. przypadku wystąpienia akronimu i jego rozwinięcia jako tytuł właściwy przejmując się akronim wraz z rozwinięciem - w USMARC w takim przypadku akronim traktowany był jako dodatek do tytułu); dotyczące dodania podpole \$h *określenie typu dokumentu* wykorzystywanego w przypadku, gdy wydawnictwo ciągle ukazuje się w innej postaci fizycznej niż druk (np.: [Mikroforma], [Druk brajlowski]) oraz kolejności podpól \$n *numer części* i \$p *nazwa części*)¹¹;
- zmiany dotyczące wariantu tytułu (pole 246), gdzie nastąpiło dodanie podpole \$i *tekst wyświetlany na ekranie monitora* (stosowane w przypadku, gdy żadne określenie związane ze wskaźnikami 2-8 nie ma zastosowania) oraz zmiany dotyczące wartości wskaźników¹²;
- zmiany w strefie numeracji (pole 362) mającymi szczególny związek z problemami w dotarciu do pierwszego numeru wydawnictwa, zwłaszcza w przypadku tytułów zagranicznych, w którym to przypadku uwagę o źródle informacji o pierwszym numerze przeniesiono z podpole \$z do pola uwag 500 (nastąpiła zatem w formacie MARC 21 rezygnacja z podpole \$z *źródło informacji* oraz z pierwszego wskaźnika o wartości 1 *zapis w postaci niesformalizowanej*);
- zmiany związane z dodatkami (obecnie coraz bardziej licznymi) ukazującymi się wraz z danym wydawnictwem, dla których powołano nowe pole 740 *hasło dodatkowe – tytuł*, w polu tym podaje się tytuł dokumentu współwydanego, dodatku lub zeszytu specjalnego, dla których nie sporządza się oddzielnego rekordu; z polem tym jest związane również nowe pole 505 - *uwaga dotycząca zawartości wydawnictwa*;
- zmiany dotyczące zasad formułowania tytułu ujednoliconego w serii w polach 440 i 830, dla których

¹¹ Zmiany oraz kolejność podpól zostały wykazane w Załączniku 1.

¹² Zob.: jak wyżej.

podaje się tytuł serii (podserii) w formie ustalonej w kartotece haseł wzorcowych (w poprzednim formacie tytuł ten musiał być zgodny jedynie z zasadami tworzenia tytułu kluczowego);

- związek z kartoteką haseł wzorcowych khw mają również zmiany w polach 710 – 711, dotyczące dopowiedzeń w hasłach korporatywnych oraz zmiany dotyczące wskaźników w polach 700 - 711¹³;

- nie mniej istotna zmiana dotyczy również pierwszego wskaźnika w polu 222 – tytuł kluczowy, gdyż ma ona wpływ na sporządzanie (lub nie) dodatkowej pozycji w indeksie w zależności od tego, czy tytuł kluczowy różni się od właściwego;

- w nowej instrukcji w sposób szczegółowy omówione zostały także hasła przedmiotowe, a więc pola: 600, 610, 611, 630, 650, 651 – kontrolowane kartoteką haseł wzorcowych.

Nie są to wszystkie zmiany związane z formatem MARC 21, większość pozostałych została wykazana w pierwszym aneksie do niniejszego artykułu. Warto natomiast może podkreślić, że także Biblioteka PAT miała pośrednio swój wkład w powstanie omawianej instrukcji dla wydawnictw ciągłych. Znalazły się w niej bowiem przykłady rekordów, utworzonych do bazy CKTCZ, przez pracowników naszej Biblioteki, co świadczyć może o jakości sporządzanych rekordów w Bibliotece PAT. Oto tytuły czasopism dotyczących kilku z nich: Głos Floriański, Salvatoris Mater, Revue Biblique, Biblica, Anuario de Estudios Medievales, Shroud Spectrum International.

Podsumowanie – zalety zastosowania formatu MARC 21

Wiadomą rzeczą jest, rosnące wciąż znaczenie spójności poszczególnych katalogów oraz baz danych, pod względem opracowania zawartych informacji, szczególnie ze względu na użytkownika – chodzi o to, by zapewnić mu jednolity sposób

¹³ Zob.: jak wyżej.

wyszukiwania informacji i dostępu do nich. Zbliżony zakres tematyczny zbiorów bibliotek kościelnych, a zarazem często podobny typ użytkownika szczególnie zatem determinuje przyjęcie jednolitych metod kategoryzacji zbiorów w poszczególnych bibliotekach.

Natomiast inną i podstawową kwestią są najbliższe plany i zamierzenia dotyczące bibliotek kościelnych zrzeszonych w FIDES. Biblioteki te przechodzić będą proces nowej organizacji całej technologii pracy bibliotecznej związany z powstawaniem „serwisu” dla użytkowników programu MAK¹⁴. Biorąc pod uwagę powstającą w MAK-u możliwość dostępu do baz lokalnych ze stron internetowych (nowe moduły MAK-a: makwww, wypożyczalnia), czy stosowanie kartoteki haseł wzorcowych, istotnym zadaniem staje się także zapoznanie się z doświadczeniem bibliotek, które stosują procedury służące tym samym funkcjom, choć w innym systemie bibliotecznym.

Rozpatrując rzecz w jeszcze szerszej perspektywie, można także brać pod uwagę możliwość współpracy i korzystania z dorobku polskich bibliotek naukowych współpracujących w ramach NUKat – jest to Narodowy Uniwersalny Katalog Centralny, który już bieżącym roku 2002 zapoczątkował swe funkcjonowanie¹⁵. Nie można w tym miejscu pominąć faktu, że baza czasopism CKTCZ jest w nim obecna od września tegoż roku.

Zatem w przypadku zastosowania wspólnego formatu - MARC 21, korzyści polegające na:

- tworzeniu dobrej jakości rekordów w takim samym formacie,
- możliwości wymiany danych,
- możliwości korzystania z Centralnej Kartoteki Haseł Wzorcowych (CKHW) oraz przyjęcia języka haseł przedmiotowych (jhp KABA),

¹⁴ Zob. : *MAK-serwis? Rozmowa z ks. Gonetem K., dyrektorem Biura ds. Rozwoju i Komputeryzacji Federacji Bibliotek Kościelnych FIDES* w: Bibliotekarz 11 (2001), s. 20-22.

¹⁵ Informacje dotyczące katalogu centralnego NUKat są dostępne na stronach WWW. Tryb dostępu: <http://priam.umcs.lublin.pl/ar/nukat/>

- oszczędności czasu i wzrostu tempa opracowania rzeczowego zbiorów,
- efektywnym wyszukiwaniu za pomocą różnorodnych metod wyszukiwawczych oraz
- dostępie do informacji o lokalizacji opisanych dokumentów w bazach lokalnych

stanowią uzasadnienie i znaczącą zachętę do wprowadzenia proponowanych zmian w lokalnych katalogach.

Przyjęte procedury przez poszczególne biblioteki mogą się w pewnym stopniu różnić względu na zastosowanie innego systemu bibliotecznego, natomiast jednolite pozostają zasady katalogowania, co jest konsekwencją przyjętego formatu, a co za tym idzie jednolity jest sposób interpretacji danych. Natomiast fakt posiadania często unikatowych i niepowtarzalnych zbiorów, sprawia, że biblioteki kościelne mają szansę cennego wzbogacenia zasobów informacji elektronicznej dostępnej w tak powszechnej dziś przestrzeni Internetu, a zarazem dotrzymywania kroku pod względem stosowanych technik bibliotecznych wiodącym bibliotekom naukowym w Polsce.

Warto, zatem jeszcze raz podkreślić, że stosowanie Polskich Norm i zaleceń dotyczących opisu bibliograficznego - opartych na znormalizowanych w skali międzynarodowej zasadach katalogowania ISBD(CR), a także formacie wprowadzania danych MARC 21 – integrują zasady tworzenia krajowych systemów informacyjnych ze standardami obowiązującymi w świecie, co stanowi nieodzowny warunek nowoczesnej współpracy bibliotek.

**Aneks 1 -wybrane pola formatu US MARC wraz ze zmianami
zaistniałymi w formacie Marc 21¹⁶:**

NR POLA I WSK. NAZWY PÓL I PODPÓL

001		[Numer kontrolny] (NP) xx [kod literowy biblioteki] rr [dwie ostatnie cyfry roku] nnnnnn [numer kolejny w danym roku]
------------	--	---

022	↓	[Numer ISSN – międzynarodowy znormalizowany numer wydawnictwa ciągłego] (P) \a [numer (NP)] \y [numer błędny (P)] \z [numer skasowany] (P)
------------	---	--

Wskaźniki nieużywane

*** Marc 21**

022	↓	[Numer ISSN – międzynarodowy znormalizowany numer wydawnictwa ciągłego] (P) \a [numer] (NP) \y [numer błędny] (P) \z [unieważniony ISSN] (P) <i>(Numer ISSN przejmuję się z narodowej lub międzynarodowej bazy ISSN. Numer ISSN dla tytułu związanego podaje się w polach związków bibliograficznych, ISSN serii – w strefie serii.)</i>
------------	---	---

Wskaźniki nieużywane

035	↓	[Numer systemowy] (NP) \a [Numer systemowy] (NP) <i>(Pole zawiera numer generowany w sposób automatyczny przez system - nie uwzględnione w wykazie pól w instrukcji do formatu MARC 21.)</i>
------------	---	--

¹⁶ Pola, które w formacie Marc 21 występują jako nowe lub różnią się od analogicznych pól w formacie US MARC, w tabeli występują w zaciemnionych polach, po umownym znaku gwiazdki i nazwie Marc 21. Oznaczenie (P) rozumiane jest jako pole powtarzalne, (NP) – pole niepowtarzalne. W bazie przygotowanej na potrzeby szkolenia pominięto etykietę rekordu i pola danych kontrolnych (oprócz numeru kontrolnego – pole 001), stąd też nie podano ich w wykazie pól formatu USMARC/MARC 21.

Wskaźniki nieużywane

040			[Instytucja sporządzająca opis] (NP) \ a [Instytucja, która sporządziła opis] (NP) \ c [Instytucja, która sporządziła rekord] (NP) \ d [Instytucja, która zmodyfikowała rekord] (P) ↓
------------	--	--	---

Wskaźniki nieużywane

041	wsk. I: 0 lub 1 ↓		[Język dokumentu] (NP) \ a [język tekstu] (NP) \ b [język streszczeń] (NP) \ c [język tekstu oryginalnego i/lub pośredniego] (P)
------------	--------------------------------	--	---

*Wskaźniki:**Pierwszy – wskaźnik przekładu*

0 dokument nie jest przekładem i nie zawiera przekładów

1 dokument jest przekładem lub zawiera przekład

*Drugi – nieużywany**** Marc 21**

050	wsk. I: @ - 1 wsk. II: 0 lub 4 ↓		[Sygnatura Biblioteki Kongresu] (P) \ a [Symbol klasyfikacji Biblioteki Kongresu] (P) \ b [numer egzemplarza] (NP) <i>(Obecnie pole stosowane opcjonalnie.)</i>
------------	--	--	---

*Wskaźniki:**Pierwszy – istnienie w zbiorach Biblioteki Kongresu*

@ brak danych

0 wydawnictwo jest w zbiorach Biblioteki Kongresu

1 wydawnictwa nie ma w zbiorach Biblioteki Kongresu

Drugi – źródło sygnatury

0 sygnatura nadana przez Bibliotekę Kongresu

4 sygnatura nadana przez bibliotekę inną niż Biblioteka Kongresu

*** Marc 21**

080			[Symbol UKD] (P) \ a [Symbol UKD] (NP) <i>(Pole zawiera symbole UKD wyrażające treść dokumentu, stosowane zgodnie z tablicami UKD; obecnie pole stosowane opcjonalnie.)</i> ↓
------------	--	--	--

Wskaźniki nieużywane

210	wsk. I: 1 ↓	[Tytuł skrócony] (NP) \\a [Tytuł skrócony] (NP) \\b [Dopowiedzenie] (NP)
-----	-------------------	--

Wskaźniki:

Pierwszy – sporządzanie dodatkowej pozycji pod tytułemI sporządza się dodatkową pozycjęDrugi – nieużywany

222	wsk. II: 0 – 9 ↓	[Tytuł kluczowy] (P) \\a [Tytuł kluczowy] (NP) \\b [Dopowiedzenie] (NP)
-----	------------------------	--

Wskaźniki:

Pierwszy – nieużywanyDrugi – znaki pomijane przy szeregowaniu0-9 liczba znaków pomijanych przy szeregowaniu

* Marc 21

222	wsk. I: @lub 1 wsk. II: 0 – 9 ↓	[Tytuł kluczowy] (P) \\a [Tytuł kluczowy] (NP) \\b [Dopowiedzenie] (NP) (Zmiana dotyczy jedynie wskaźników.)
-----	---	--

Wskaźniki:

Pierwszy – sporządzanie dodatkowej pozycji pod tytułem@ nie sporządza się dodatkowej pozycji1 sporządza się dodatkową pozycjęDrugi – znaki pomijane przy szeregowaniu0-9 liczba znaków pomijanych przy szeregowaniu

245	wsk. I: 0 wsk. II: 0 – 9 ↓	[Strefa tytułu i oznaczenia odpowiedzialności] (NP) \\a [Tytuł] (NP) \\b [c.d. tytułu] (NP) \\c [pozostałe elementy strefy tytułu i oznaczenia odpowiedzialności] (NP) \\n [Numer części] (P) \\p [Nazwa części] (P)
-----	--	---

Wskaźniki:Pierwszy – dodatkowe wyszukiwanie pod tytułem

0 tytuł nie jest dodatkowym czynnikiem wyszukiwania

Drugi – znaki pomijane przy szeregowaniu

0–9 liczba znaków pomijanych przy szeregowaniu

*** Marc 21**

245	wsk. I: 0	[Strefa tytułu i oznaczenia odpowiedzialności] (NP) \a [Tytuł] (NP) \h [Określenie typu dokumentu] (NP) \b [c.d. tytułu] (NP) \c [pozostałe elementy strefy tytułu i oznaczenia odpowiedzialności] (NP) \n [Numer części] (P) \p [Nazwa części] (P) (Zmiana dotyczy podpola h – dla innej postaci fizycznej dokumentu niż druk, np.: [Mikroforma], [Druk brajlowski].)
	wsk. II: 0 – 9	

246	wsk. I: 1	[Wariant tytułu] (P) \a [Tytuł] (NP) \b [Ciąg dalszy tytułu] (NP) \f [Numeracja zeszytu] (NP) \g [Dodatkowa informacja] (NP) \n [Oznaczenie części] (P) \p [Nazwa części] (P)
	wsk. II: 0 – 8 ↓	

Wskaźniki:Pierwszy – dodatkowe wyszukiwanie pod tytułem

1 tytuł jest dodatkowym czynnikiem wyszukiwania

Drugi – rodzaj tytułu

0 odmienna forma tytułu właściwego

1 tytuł równoległy

2 indywidualny tytuł tomu

3 inny tytuł

4 tytuł okładowy

5 tytuł z dodatkowej strony tytułowej

6 tytuł nagłkowy

7 tytuł w żywej paginie

8 tytuł grzbietowy

*** Marc 21**

246	wsk. I: 1 lub 3	[Wariant tytułu] (P) \i [tekst wyświetlany na ekranie monitora] (NP) \a [Tytuł] (NP) \b [ciąg dalszy tytułu]
	wsk. II:	

	@ lub 0 – 8 ↓	(NP) \n [Oznaczenie części] (P) \p [Nazwa części] (P) \f [Numeracja zeszytu] (NP) \g [Dodatkowe informacje] (NP)
--	---------------------	--

Wskaźniki:

Pierwszy – sporządzanie uwagi i dodatkowej pozycji pod tytułem

2 sporządza się uwagę i dodatkową pozycję

3 nie sporządza się uwagi, sporządza się dodatkową pozycję

Drugi – rodzaj tytułu

@ bez określenia rodzaju wariantu tytułu

pozostałe wartości (0-8) jak wyżej

250	↓	[Strefa wydania - mutacje] (NP) \a [Oznaczenie wydania] (NP) \b [cd. Strefy wydania] (NP)
-----	---	--

Wskaźniki nieużywane

260	↓	[Strefa adresu wydawniczego] (NP.) \a [Miejsce wydania] (P) \b [Nazwa wydawcy] (P) \c [Data wydania] (P) \e [Miejsce druku] (NP) \f [Nazwa drukarni] (NP) \g [Data druku] (NP)
-----	---	---

Wskaźniki nieużywane

300	↓	[Strefa opisu fizycznego] (NP) \a [Określenie formy wydawnictwa i/lub objętość] (NP) \b [Oznaczenie ilustracji] (NP) \c [Format] (NP) \e [Oznaczenie dokumentu towarzyszącego] (NP)
-----	---	--

Wskaźniki nieużywane

310	↓	[Aktualna częstotliwość] (NP) \a [Częstotliwość] (NP) \b [Data zmiany częstotliwości] (NP)
-----	---	---

Wskaźniki nieużywane

321	↓	[Poprzednia częstotliwość] (NP) \a [Poprzednia częstotliwość] (NP) \b [Daty występowania poprzedniej częstotliwości] (NP)
-----	---	--

Wskaźniki nieużywane

362	wsk. I: 0 lub 1 ↓	[Strefa numeracji] (P) \a [Numeracja] (NP) \z [Źródło informacji] (NP)
------------	--------------------------------	---

*Wskaźniki:**Pierwszy – forma zapisu numeracji**0 zapis w postaci sformalizowanej**1 zapis w postaci niesformalizowanej**Drugi – nieużywany**** Marc 21**

362	wsk. I: 0 ↓	[Strefa numeracji] (P) \a [Numeracja] (NP)
------------	--------------------------	---

*Wskaźniki:**Pierwszy – forma zapisu numeracji**0 zapis w postaci sformalizowanej**Drugi – nieużywany*

440	wsk. II: 0 – 9 ↓	[Strefa serii – forma do wyszukiwania] (P) \a [Tytuł] (NP) \x ISSN (NP) \w [Numeracja] (NP)
------------	-------------------------------	--

*Wskaźniki:**Pierwszy – nieużywany**Drugi – znaki pomijane przy szeregowaniu**0-9 liczba znaków pomijanych przy szeregowaniu*

490	wsk. I: 0 lub 9 ↓	[Strefa serii – forma nie do wyszukiwania] (P) \a [Tytuł] (P) \x ISSN (NP) \w [Numeracja] (NP)
------------	--------------------------------	---

*Wskaźniki:**Pierwszy – strefa serii jako czynnik wyszukiwania**0 seria nie jest czynnikiem wyszukiwania**1 seria jest czynnikiem wyszukiwania w innej formie**Drugi – nieużywany*

500	↓	[Uwaga ogólna] (P) \a [Uwaga ogólna] (NP)
------------	---	--

Wskaźniki nieużywane

504	↓	[Uwaga dotycząca bibliografii załącznikowej] (P) \\a [Uwaga dotycząca bibliografii załącznikowej] (P)
-----	---	--

Wskaźniki nieużywane

*** Marc 21**

504	↓	[Uwaga dotycząca bibliografii] (P) \\a [Uwaga dotycząca bibliografii] (P) \\b [Liczba pozycji w bibliografii] (NP)
-----	---	--

Wskaźniki nieużywane

*** Marc 21**

505	wsk. I: 0, 1, 2 lub 8 wsk. II: @ ↓	[Uwaga dotycząca zawartości wydawnictwa; występuje wraz z polem 740] (P) \\a [Uwaga dotycząca zawartości wydawnictwa] (NP)
-----	---	--

Wskaźniki:

Pierwszy – wyrażenie wprowadzające uwagę

0 zawartość

1 niekompletna zawartość

2 częściowa zawartość

8 bez wyrażenia wprowadzającego

Drugi – poziom oznaczenia zawartości

@ podstawowy

515	↓	[Uwaga dotycząca numeracji] (P) \\a [Odstępstwa w numeracji] (NP)
-----	---	--

Wskaźniki nie używane

521	wsk. I: 8 ↓	[Uwaga dotycząca przeznaczenia czytelniczego] (P) \\a [Uwaga dotycząca przeznaczenia czytelniczego] (P)
-----	-------------------	--

Wskaźniki:

Pierwszy – wskazanie wyrażenia wprowadzającego uwagę

8 bez wyrażenia wprowadzającego uwagę

Drugi – nieużywany

525	↓	[Uwaga dotycząca dodatków] (P) \\a [Uwaga dotycząca dodatków] (NP)
-----	---	---

*Wskaźniki nieużywane**** Marc 21**

530	↓	[Uwaga dotycząca innej dostępnej postaci fizycznej; występuje wraz z polem 856] (P) \\3 [Wyszczególnienie materiału] (NP) \\a [Uwaga dotycząca innej dostępnej postaci fizycznej] (NP)
-----	---	---

Wskaźniki nieużywane

534	↓	[Uwaga dotycząca podstawy reprodukcji] (P) \\p [Określenie wprowadzające] (NP) \\t [Tytuł oryginału] (NP) \\b [Oznaczenie wydania oryginału] (NP) \\c [Adres wydawniczy oryginału] (NP) \\e [Opis fizyczny oryginału] (NP) \\f [Seria, w skład której wchodzi oryginał] (P) \\n [Uwaga dotycząca opisu oryginału] (P) \\x [ISSN oryginału] (P) \\k [Tytuł kluczowy oryginału] (P) *(W formacie MARC 21 pole nazywane jest: „Uwaga dotycząca wersji oryginalnej”).)
-----	---	--

Wskaźniki nieużywane

536	↓	[Uwaga dotycząca finansowania wydawnictwa] (P) \\a [Tekst uwagi] (NP) \\b [Numer kontraktu] (P) \\c [Numer grantu] (P) \\d [Numer programu, zadania, pracy] (P)
-----	---	--

Wskaźniki nieużywane

546	↓	[Uwaga dotycząca języka] (NP) \\a [Uwaga dotycząca języka] (NP) \\b [Alfabet lub pismo] (P)
-----	---	--

Wskaźniki nieużywane

550	↓	[Uwaga dotycząca nazwy instytucji sprawczej] (P) \\a [Uwaga dotycząca nazwy instytucji sprawczej] (NP)
-----	---	---

Wskaźniki nieużywane

555	wsk. I: 8 ↓	[Uwaga dotycząca indeksu wieloletniego] (P) \\a [Uwaga dotycząca indeksu wieloletniego] (NP)
------------	--------------------------	--

*Wskaźniki:**Pierwszy – wskazanie wyrażenia wprowadzającego uwagę**8 bez wyrażenia wprowadzającego uwagę**Drugi – nieużywany*

580	↓	[Uwaga dotycząca nietypowych związków bibliograficznych] (P) \\a [Uwaga dotycząca nietypowych związków bibliograficznych] (NP)
------------	---	---

Wskaźniki nieużywane

600		[Hasło przedmiotowe – nazwa osobowa] (P)
------------	--	--

*** Marc 21**

600	wsk. I: 0, 1 lub 3 wsk. II: @ ↓	[Hasło przedmiotowe – nazwa osobowa] (P) \\a [Nazwa osobowa] (NP) \\b [Numeracja] (NP) \\d [Daty biograficzne] (NP) \\c [Dopowiedzenie inne niż daty biograficzne] (P) \\t [Tytuł] (NP) \\n [Numer części] (P) \\p [Nazwa części] (P) \\x [Określnik rzeczowy i/lub formy] (P) \\y [Określnik chronologiczny] (P) \\z [Określnik geograficzny] (P)
------------	---	--

*Wskaźniki:**Pierwszy – rodzaj pierwszego elementu nazwy osobowej**0 imię**1 nazwisko**3 nazwa rodu/rodziny**Drugi – system haseł przedmiotowych, z którego pochodzi hasło**@*

610		[Hasło przedmiotowe – nazwa ciała zbiorowego] (P)
------------	--	---

*** Marc 21**

610	wsk. I: 1 lub 2 wsk. II: @	[Hasło przedmiotowe – nazwa ciała zbiorowego] (P) \\a [Nazwa ciała zbiorowego lub nazwa
------------	---	--

		geograficzna] (NP) \b [Nazwa jednostki podrzędnej] (P)) \n [Numer imprezy] (P) \d [Data imprezy] (P) \c [Miejsce imprezy] (P) \t [Tytuł] (NP) \n [Numer części] (P) \p [Nazwa części] (P) \x [Określnik rzeczowy i/lub formy] (P) \y [Określnik chronologiczny] (P) \z [Określnik geograficzny] (P)
	↓	

Wskaźniki:

Pierwszy – rodzaj pierwszego elementu nazwy cięła zbiorowego

1 nazwa geograficzna na początku

2 nazwa w naturalnej kolejności składników

Drugi –system haseł przedmiotowych, z którego pochodzi hasło

@

611		[Hasło przedmiotowe – nazwa imprezy] (P)
-----	--	--

* Marc 21

611	wsk. I: 2 wsk. II: @	[Hasło przedmiotowe – nazwa imprezy] (P) \a [Nazwa imprezy] (NP) \c [Miejsce imprezy] (NP) \e [Nazwa jednostki podrzędnej] (P) \t [Tytuł] (NP) \n [Numer części] (P) \p [Nazwa części] (P) \x [Określnik rzeczowy i/lub formy] (P) \y [Określnik chronologiczny] (P) \z [Określnik geograficzny] (P)
	↓	

Wskaźniki:

Pierwszy – rodzaj pierwszego elementu nazwy imprezy

2 nazwa w naturalnej kolejności składników

Drugi –system haseł przedmiotowych, z którego pochodzi hasło

@

630		[Hasło przedmiotowe – tytuł] (P)
-----	--	----------------------------------

* Marc 21

630	wsk. I: 0 lub 1 - 9 wsk. II: @	[Hasło przedmiotowe – tytuł] (P) \a [Tytuł] (NP) \n [Numer części] (P) \p [Nazwa części] (P) \x [Określnik rzeczowy i/lub formy] (P) \y [Określnik chronologiczny] (P) \z [Określnik
-----	--	---

	↓	[geograficzny] (P)
--	---	--------------------

Wskaźniki:

Pierwszy – znaki pomijane przy szeregowaniu

0 brak znaków pomijanych przy szeregowaniu

1-9 liczba znaków pomijanych przy szeregowaniu

Drugi –system hasel przedmiotowych, z którego pochodzi hasło

@

650		[Hasło przedmiotowe – nazwa pospolita] (P)
-----	--	--

*** Marc 21**

650	↓	[Hasło przedmiotowe – nazwa pospolita] (P) \ a [Temat] (NP) \ x [Określnik rzeczowy i/lub formy] (P) \ y [Określnik chronologiczny] (P) \ z [Określnik geograficzny] (P)
-----	---	---

Wskaźniki:

Pierwszy – nieużywany

Drugi –system hasel przedmiotowych, z którego pochodzi hasło

@

651		[Hasło przedmiotowe – nazwa geograficzna] (P)
-----	--	---

*** Marc 21**

651	↓	[Hasło przedmiotowe – nazwa geograficzna] (P) \ a [Nazwa geograficzna] (NP) \ x [Określnik rzeczowy i/lub formy] (P) \ y [Określnik chronologiczny] (P) \ z [Określnik geograficzny] (P)
-----	---	---

Wskaźniki:

Pierwszy – nieużywany

Drugi –system hasel przedmiotowych, z którego pochodzi hasło

@

700	wsk. I: 0, 1 lub 2 wsk. II: 0 lub 1 ↓	[Hasło dodatkowe – nazwa osobowa] (P) \ a [Nazwa osobowa] (NP) \ b [Numeracja] (NP)) \ c [Dopowiedzenie inne niż daty biograficzne] (P) \ d [daty biograficzne] (NP) \ e [Określenie rodzaju współpracy] (P) \ 4 [Kod rodzaju współpracy] (P)
-----	--	---

Wskaźniki:

Pierwszy – rodzaj pierwszego elementu nazwy osobowej

0 imię

1 nazwisko pojedyncze

2 nazwisko złożone (wieloczęściowe)

Drugi – rodzaj hasła dodatkowego

0 hasło obowiązkowe

1 hasło nieobowiązkowe

* Marc 21

700	wsk. I: 0 lub 1 wsk. II: @ ↓	[Hasło dodatkowe – nazwa osobowa] (P) \a [Nazwa osobowa] (NP) \b [Numeracja] (NP)) \d [Daty biograficzne] (NP) \c [Dopowiedzenie inne niż daty biograficzne] (P) \e [Określenie rodzaju współpracy] (P)
-----	--	---

Wskaźniki:

Pierwszy – rodzaj pierwszego elementu nazwy osobowej

0 imię

1 nazwisko

Drugi – funkcja hasła dodatkowego

@ bez określenia funkcji hasła dodatkowego

710	wsk. I: 1 lub 2 wsk. II: 0 lub 1 ↓	[Hasło dodatkowe – nazwa ciała zbiorowego] (P) \a [Nazwa ciała zbiorowego lub nazwa geograficzna jako pierwszy element] (NP) \b [Nazwa jednostki podrzędnej] (P)
-----	--	---

Wskaźniki:

Pierwszy – rodzaj pierwszego elementu nazwy ciała zbiorowego

1 nazwa geograficzna na początku

2 nazwa w naturalnej kolejności składników

Drugi – rodzaj hasła dodatkowego

0 hasło obowiązkowe

1 hasło nieobowiązkowe

* Marc 21

710	wsk. I: 1 lub 2 wsk. II: @	[Hasło dodatkowe – nazwa ciała zbiorowego] (P) \a [Nazwa ciała zbiorowego lub nazwa geograficzna jako pierwszy element] (NP)
-----	---	---

	↓	\b [Nazwa jednostki podrzędnej] (P) \c [Miejsce imprezy] (NP)
--	---	---

Wskaźniki:

Pierwszy – rodzaj pierwszego elementu nazwy osobowej

2 nazwa geograficzna na początku

3 nazwa w naturalnej kolejności składników

Drugi – funkcja hasła dodatkowego

@ bez określenia funkcji hasła dodatkowego

711	wsk. I: 2 wsk. II: 0 ↓	[Hasło dodatkowe – nazwa imprezy] (P) \a [Nazwa imprezy] (NP) \c [Miejsce imprezy] (NP) \e [Nazwa jednostki podrzędnej] (P)
------------	--	--

Wskaźniki:

Pierwszy – rodzaj pierwszego elementu nazwy imprezy

2 nazwa w naturalnej kolejności składników

Drugi – rodzaj hasła dodatkowego

0 hasło obowiązkowe

* Marc 21

711	wsk. I: 2 wsk. II: @ ↓	[Hasło dodatkowe – nazwa imprezy] (P) \a [Nazwa imprezy] (NP) \c [Miejsce imprezy] (NP) \e [Nazwa jednostki podrzędnej] (P)
------------	--	--

Wskaźniki:

Pierwszy – rodzaj pierwszego elementu nazwy imprezy

2 nazwa w naturalnej kolejności składników

Drugi – funkcja hasła dodatkowego

@ hasło obowiązkowe

* Marc 21

740	wsk. I: 0 lub 1 - 9 wsk. II: @ lub 2 ↓	[Hasło dodatkowe – tytuł] (P) \a [Tytuł] (NP) \n [Numer części] (P) \p [Nazwa części] (P)
------------	---	--

Wskaźniki:Pierwszy – znaki pomijane przy szeregowaniu

0 brak znaków pomijanych przy szeregowaniu

1-9 liczba znaków pomijanych przy szeregowaniu

Drugi – funkcja hasła dodatkowego

@ bez określenia funkcji hasła dodatkowego

1 hasło opisu dokumentu niesamoistnego wydawniczo

760	wsk. I: 0 lub 1 ↓	[Tytuł serii głównej] (P) \\t [Tytuł] (NP) \\b [Oznaczenie wydania] (NP) \\d [Adres wydawniczy] (NP) \\g [Zakres powiązania] (P)\\x [ISSN] (NP) \\w [Numer kontrolny rekordu] (P) (W formacie MARC 21 pominięto podpole \$b oraz \$d.)
-----	-----------------------------	---

Wskaźniki:Pierwszy – generowanie uwagi

0 uwaga jest automatycznie generowana

1 uwaga nie jest automatycznie generowana

Drugi – nieużywany

762	wsk. I: 0 lub 1 ↓	[Tytułpodserii] (P) \\t [Tytuł] (NP) \\b [Oznaczenie wydania] (NP) \\d [Adres wydawniczy] (NP) \\g [Zakres powiązania] (P)\\x [ISSN] (NP) \\w [Numer kontrolny rekordu] (P) *(W formacie MARC 21 pominięto podpole \$b oraz \$d.)
-----	-----------------------------	--

Wskaźniki jak wyżej

765	wsk. I: 0 lub 1 ↓	[Tytuł wydawnictwa stanowiącego podstawę przekładu] (P) \\t [Tytuł] (NP) \\b [Oznaczenie wydania] (NP) \\d [Adres wydawniczy] (NP) \\g [Zakres powiązania] (P) \\x [ISSN] (NP) \\w [Numer kontrolny] (P)
-----	-----------------------------	---

Wskaźniki jak wyżej

767	wsk. I: 0 lub 1	[Tytuł wydawnictwa będącego przekładem] (P) \\t [Tytuł] (NP) \\b [Oznaczenie wydania] (NP) \\d [Adres wydawniczy] (NP) \\g [Zakres
-----	--------------------	---

	↓	powiązania] (P) \x [ISSN] (NP) \w [Numer kontrolny] (P)
--	---	---

Wskaźniki jak wyżej

770	wsk. I: 0 lub 1	[Tytuł dodatku samoistnego ciągłego] (P) \t [Tytuł] (NP) \b [Oznaczenie wydania] (NP) \d [Adres wydawniczy] (NP) \g [Zakres powiązania] (P) \x [ISSN] (NP) \w [Numer kontrolny] (P) *(W formacie MARC 21 pominięto podpola \$b oraz \$d.)
	↓	

Wskaźniki jak wyżej

772	wsk. I: 0 lub 1	[Tytuł wydawnictwa głównego dla dodatku] (P) \t [Tytuł] (NP) \b [Oznaczenie wydania] (NP) \d [Adres wydawniczy] (NP) \g [Zakres powiązania] (P) \x [ISSN] (NP) \w [Numer kontrolny] (P) *(W formacie MARC 21 pominięto podpola \$b oraz \$d.)
	↓	

Wskaźniki jak wyżej

775	wsk. I: 0 lub 1	[Tytuł innego wydania] (P) \t [Tytuł] (NP) \b [Oznaczenie wydania] (NP) \d [Adres wydawniczy] (NP) \g [Zakres powiązania] (P) \e [Kod języka] (NP) \x [ISSN] (NP) \w [Numer kontrolny] (P)
	↓	

Wskaźniki jak wyżej

776	wsk. I: 0 lub 1	[Tytuł wydania na innym nośniku] (P) \t [Tytuł] (NP) \b [Oznaczenie wydania] (NP) \c [Nazwa nośnika] (NP) \d [Adres wydawniczy] (NP) \g [Zakres powiązania] (P) \x [ISSN] (NP) \w [Numer kontrolny] (P)
	↓	

Wskaźniki jak wyżej

777	wsk. I: 0 lub 1	[Tytuł publikacji współwydanej] (P) \t [Tytuł] (NP) \b [Oznaczenie wydania] (NP) \d [Adres wydawniczy] (NP) \g [Zakres powiązania] (P) \x [ISSN] (NP) \w [Numer
-----	--------------------	--

	↓	kontrolny] (P) *(W formacie MARC 21 pominięto podpole \$b oraz \$d.)
--	---	---

Wskaźniki jak wyżej

780	wsk. I: 0 lub 1 wsk. II: 0 – 8 ↓	[Tytuł poprzedni wydawnictwa] (P) \t [Tytuł] (NP) \b [Oznaczenie wydania] (NP) \d [Adres wydawniczy] (NP) \g [Zakres powiązania] (P) \x [ISSN] (NP) \w [Numer kontrolny] (P)
------------	--	---

Wskaźniki:

Pierwszy wskaźnik – generowanie uwagi

0 uwaga jest automatycznie generowana

1 uwaga nie jest automatycznie generowana

Drugi wskaźnik – typ powiązania

0 stanowi kontynuację

1 stanowi częściowo kontynuację

2 publikowany zamiast

3 publikowany częściowo zamiast

4 powstał z połączenia

5 wchłonął

6 częściowo wchłonął

7 wydzielił się z

785	wsk. I: 0 lub 1 wsk. II: 0 – 8 ↓	[Tytuł następny wydawnictwa] (P) \t [Tytuł] (NP) \b [Oznaczenie wydania] (NP) \d [Adres wydawniczy] (NP) \g [Zakres powiązania] (P) \x [ISSN] (NP) \w [Numer kontrolny] (P)
------------	--	--

Wskaźniki:

Pierwszy wskaźnik – generowanie uwagi

0 uwaga jest automatycznie generowana

1 uwaga nie jest automatycznie generowana

Drugi wskaźnik – typ powiązania

0 kontynuowany

1 częściowo kontynuowany

2 zastąpiony

3 częściowo zastąpiony

4 wchłonięty

5 częściowo wchłonięty

6 podzielił się

7 w połączeniu z... utworzył

8 wznowiony

787	wsk. I: 0 lub 1 ↓	[Tytuł innego wydawnictwa związanego] (P) \\t [Tytuł] (NP) \\b [Oznaczenie wydania] (NP) \\d [Adres wydawniczy] (NP) \\g [Zakres powiązania] (P) \\x [ISSN] (NP) \\w [Numer kontrolny] *(W formacie MARC 21 pominięto podpola \$b oraz \$d.)
------------	---	---

Wskaźniki:

Pierwszy – generowanie uwagi

0 uwaga jest automatycznie generowana

1 uwaga nie jest automatycznie generowana

Drugi – nieużywany

830	wsk. II: 0 lub 1 - 9 ↓	[Hasło dodatkowe serii] (P) \\a [Tytuł] (NP) \\x [ISSN] (NP) \\v [Numeracja] (NP)
------------	--	---

Wskaźniki:

Pierwszy – nieużywany

Drugi – znaki pomijane przy szeregowaniu

0 brak znaków pomijanych przy szeregowaniu

1-9 liczba znaków pomijanych przy szeregowaniu

* Marc 21

856	wsk. I: 4 wsk. II: 1 lub 2 ↓	[Lokalizacja elektroniczna i metoda dostępu] (P) \\3 [Wyszczególnienie materiału] (NP) \\u [URL] (P)
------------	---	---

Wskaźniki:

Pierwszy wskaźnik – metoda dostępu

4 HTTP

Drugi wskaźnik – związek pomiędzy dokumentami

1 wersja elektroniczna

2 dokument elektroniczny związany

930	↓	[Lokalizacja wydawnictwa ciągłego w poszczególnych Bibliotekach – pole lokalne(!)] a\\ [Sigla Bibliotek] (W katalogu NUKAT dane z tego pola służą do wygenerowania odpowiedniej informacji w polach: 950-975, 977.)
------------	---	---

Wskaźniki nieużywane

Aneks 2 – przykłady**1. Czasopismo: „W Drodze”**

- obecny numer ISSN [pole 022]; obecny tytuł skrócony i kluczowy [pole 210 i 222, gdy oba tytuły są takie same – wpisujemy tylko pole 222 jako obowiązkowe]; więcej niż dwa miejsca wydania – podajemy miejsce wyróżnione typograficznie lub pierwsze w kolejności, tutaj podano miejsce redakcji [pole 260]; obecne pola uwag [powtarzalne pola 500]; pola indeksowane: [222, 245, 710].

001		cc95215328
022		\a 0137-480X
040		\a LUBL KUL/JSz \c LUBL KUL/JSz \d LUBL KUL/KG \d WR U/IZ \d KR U/BB
041	0	\a pol
222	0	\a W Drodze
245	00	\a W Drodze : \b miesięcznik poświęcony życiu chrześcijańskiemu/ \c [Polska Prowincja Dominikanów].
260		\a Poznań : \b PPD, \c 1973-.
300		\c 20 cm.
310		\a Mies.
362	0	\a R.1, nr 1 (1973)-.
500		\a Od nr 1/4 = 101/104 (1982) wyd.: Wydaw. Polskiej Prowincji Dominikanów "W Drodze".

500		\a Od nr 2 (paźdz.1973) w numeracji nazwa miesiaca.
515		\a Od r. 1974 podwójna numeracja.
710	2	\a Ordo Fratrum Praedicatorum. \b Prowincja Polska.
930		\a BU KUL, BG UG, BUWr, B PAT, BJ, B UMK, BG PAN

2. Czasopismo „Roczniki Teologiczno-Kanoniczne”

- streszczenia w j. łacińskim [pole 041, podpole \$b]; obecność tytułu skróconego i kluczowego [występują pola 210 i 222]; występuje wariant tytułu – tytuł równoległy [pola 246]; czasopismo zamknięte [inf. zawarta zarówno w polu 260 jak i 362]; czasopismo posiada tytuł następny [pole 785]; pola indeksowane: [210, 222, 245, 246, 710, 785].

001		ff96600499
022		\a 0035-7723
040		\a KR U/KM \c KR U/KM
041	0	\a pol \b lat
210	1	\a Rocz. Teol.-Kanon.
222	0	\a Roczniki Teologiczno-Kanoniczne
245	00	\a Roczniki Teologiczno-Kanoniczne / \c Towarzystwo Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego.

246	11	\a Annales Theologico-Canonicae
246	11	\a Annales de Théologie et du Droit Canon
260		\a Lublin : \b TN KUL, \c 1949-1993.
300		\c 22 cm.
362	0	\a [T.] 1 (1949) - T.23, z.6 (1990).
500		\a Od nr 1/4 = 101/104 (1982) wyd.: Wydaw. Polskiej Prowincji Dominikanów "W Drodze".
500		\a Od T.9 (1962) zamiast łacińskiej pojawia się francuska wersja tytułu równoległego, od T.20 (1973) dodatkowo wersja angielska.
500		\a Od T.12 (1965) poszczególne zeszyty mają stałe tytuły: z.1 : Pismo Święte, z.2 : Apologetyka-Dogmatyka, z.3 : Teologia Moralna i Pastoralna, z.4 : Historia Kościoła, z. 5 : Prawo Kanoniczne, z.6 : Teologia Pastoralna
500		\a Od T.12 (1965) zmiana formatu : 24 cm.
710	2	\a Towarzystwo Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego.
785	00	\t Roczniki Teologiczne \g 1993 \w cc95215333
930		\a BG UMCS, BU KUL, BUWr, B PAT, BHL, B UMK

3. Wydawnictwo ciągle „Opuscula Musealia” wydawane w ramach serii „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego”

- w strefie tytułu podana nazwa części [pole 245, podpole \$p]; podane dwa warianty tytułu – tytuł równoległy oraz nazwa części [pole 246]; strefa serii do wyszukiwania [pole 440]; uwaga o numeracji zeszytu w zbiorze ogólnym Zeszytów Naukowych [pole 500]; pola indeksowane: [210, 222, 245, 246, 440, 710].

001		cc95204302
022		\a 0239-9989
040		\a KR U/MBK \c KR U/MBK
041	0	\a pol \b engger
210	1	\a Zesz. Nauk. Uniw. Jagiell., Opusc. Mus.
222	0	\a Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego. Opuscula Musealia
245	00	\a Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego. \p Opuscula Musealia.
246	11	\a Universitas Iagellonica Acta Scientiarum Litterarumque. \p Opuscula Musealia
246	10	\a Opuscula Musealia
260		\a Warszawa ; \a Kraków : \b Państw. Wydaw. Nauk. ; \b nakł. UJ, \c 1986-
300		\c 24 cm.

310		\a Niereg.
362	0	\a Fasc.1 (1986)-.
440	0	\a Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego
500		\a W zbiorze ogólnym zeszytów naukowych zeszyt oznaczony jako nr 784.
710	2	\a Uniwersytet Jagielloński.
785	00	\t Roczniki Teologiczne \g 1993 \w cc95215333
930		\a BG UG, BG UMCS, BUW, B PAT

4. Czasopismo „L’Osservatore Romano”

- w tytule skróconym i kluczowym dopowiedzenie [pole 210 i 222, podpole b]; zawiera oznaczenie wydania [pole 250]; brak strefy numeracji [pole 362] - uwaga o dacie początkowej czasopisma w uwagach [pole 500]; uwagi o innej postaci fizycznej wydawnictwa [pierwsze wystąpienie pola 530 związane jest z polem 856 zawierające informację o lokalizacji i sposobie dostępu do dokumentu elektronicznego, drugie wystąpienie pola 530 w podpolu \$3 zawiera informację określającą część wydawnictwa ciągłego, do którego odnosi się uwaga; zawiera uwagę charakteryzującą relację opisywanego wydawnictwa z innym wydawnictwem – w tym przypadku mutacją L’Osservatore Romano – wersją tygodniową [pole 580 i związane z nim pole 775]; w pozostałych wystąpieniach pola 775 podano inne wersje językowe tego wydawnictwa; zawiera hasła przedmiotowe [pole 650]; pola indeksowane: [210, 222, 245, 650, 775].

001		df2002000919
022		\a 0391-688X
040		\a KR 295/DAG \c KR 295/DAGs \d KR 295/JSs \d KR 295/DAG
041	0	\a ita
210	1	\a Oss. romano \b (Ed. quotid. ital., Impr.)
222	12	\a L'Osservatore romano \b (Ed. quotidiana italiana. Impresa)
245	00	\a L'Osservatore Romano : \b giornale quotidiano politico religioso.
250		\a [Wydanie codzienne włoskie].
260		\a Citt@`a del Vaticano : \b L'Osservatore romano.
300		\c 60 cm.
310		\a Dziennik
500		\a Opis na podst. Anno 102, n. 27 (feb. 1962).
500		\a Tyt. nagł.
500		\a Wg Vatican online pierwszy numer czasopisma ukazał się w 1861 r.
530		\a Dostępne w wersji elektronicznej : L'Osservatore romano (Ed. quotidiana italiana. Online)

530		\3 Od 1997 \a ukazuje się także na CD-ROM.
580		\a Mutacja: L'Osservatore Romano. Ed. settim. ling. ital. (wyd. tygodniowe).
650		\a Kościół i społeczeństwo \x Kościół katolicki \x czasopisma.
650		\a Chrześcijaństwo i polityka \x Kościół katolicki \x czasopisma.
650		\a Prasa katolicka \z Watykan.
775	1	\t Osservatore Romano \b Ed. settimanale in lingua italiana. Impresa \g 1950- \x 1563-6232
775	0	\t Osservatore Romano \g 1949- \e fre \x 1017-3862
775	0	\t Osservatore Romano \g 1968- \e eng \x 1563-6178
775	0	\t Osservatore Romano \g 1969- \e spa \x 1563-6216
775	0	\t Osservatore Romano \g 1970- \e por \x 1563-6194
775	0	\t Osservatore Romano \g 1971- \e ger \x 0179-7387
775	0	\t Osservatore Romano \g 1980- \e pol \x 1563-6267
856	41	\u http://www.vatican.va/news_services/or/or_quo/index.html

930

\a B PAT, BG PAN

Aneks 3 - bibliografia załącznikowa :

1. Chrzan E., Padziński A.: *Format MARC 21 rekordu zasobu*. Warszawa: Wydaw. SBP, 2001.
2. Dobrzyńska-Lankosz E.: *Podstawowe informacje o zintegrowanym systemie bibliotecznym VTLS*. Wyd. 2 popr. Kraków: Międzyuczelniany Zespół Koordynacyjny ds. Wdrażania VTLS, 1995.
3. Fengler M., Ruskowska M., Skopek-Ziemlańska M.: *Wydawnictwa ciągłe w formatach USMARC: rekordu bibliograficznego i rekordu zasobu*. Red. I. Suszko-Sobina. Sopot: Biblioteka Główna Uniwersytetu Gdańskiego, 1997.
4. *Katalogowanie książek i wydawnictw ciągłych w formacie USMARC*. Oprac. Kosek J. [et al.] Warszawa: Wydaw. SBP, 1997.
5. *Komputeryzacja bibliotek naukowych w kontekście standardów oprogramowania bibliotecznego: materiały z konferencji ogólnopolskiej - Gdańsk 9-10 maja 1994 r.* Gdańsk : Biblioteka Główna Uniwersytetu Gdańskiego , 1996.
6. *Materiały na międzynarodową konferencję nt.: Współpraca bibliotek naukowych w zakresie automatyzacji*. Warszawa: SBP, 1998.
7. Nałęcz B. *Format MARC 21 rekordu bibliograficznego dla wydawnictwa ciągłego*. Warszawa: Wydaw. SBP, 2001.
8. Padziński A. *Stosowanie Polskich Norm w zautomatyzowanych katalogach bibliecznych*. Warszawa: SBP, 2000.
9. Paluszkiewicz A.: *Format USMARC rekordu kartoteki haseł wzorcowych. Zastosowanie w Centralnej Kartotece Haseł Wzorcowych*. Warszawa: Wydaw. SBP, 1999.
10. Paluszkiewicz A.: *Struktura danych bibliograficznych zintegrowanych systemach bibliecznych*. Warszawa: Wydaw. SBP, 1997.